

RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM

SOCHY PANNY MARIE

STOJÍCÍ NA PARCELE Č.616
V K.Ú. RAŠOVICE U KALOVIC

Lokalizace památky:

Kraj: Ústí nad Labem

Obec: Rašovice

Bližší určení místa popisem: Původní osazení sochy je u polní cesty za obcí Rašovice

Údaje o památce:

Rejstříkové číslo: 42542/5-2258

Autor : neznámý

Sloh: baroko

Materiál: jemný až středněhrubý pískovec

Provádění průzkumu:

říjen 2012

Objednatel:

Město Ústěk
Mírové náměstí 83
411 45 Ústěk

Zpracovali:

Mgr.akad.soch. David Janouch
Akad. soch. Petr Dufek
číslo restaurátorské licence

Popis památky:

Socha Panny Marie a její podstavec je nyní umístěn v objektu „Staré chmelárny“ v Úštěku. Římsa, sokl a schodišťové stupně se nacházejí na původním místě.

Socha Panny Marie v mírně podživotní velikosti je vytvořena z šedožlutého jemnozrnného až středně hrubého pískovce. Figura stojící v kontrastu na stylizovaných oblacích, je oděna do zřaseného barokního rozevlátého roucha. Obě ruce tiskne v expresivním dynamickém pohybu k hrudi v místě srdce.

Menší čtyřboký postavec původně osazen pod sochou je zdoben bohatou profilací.

Římsa mezi tímto podstavcem a spodním podstavcem se soklem je též čtyřboká a zdobena profilací. Na bočních stranách velkého podstavce jsou plastické reliéfy s rostlinným motivem a uprostřed s květem, na zadní straně je plastický reliéf srdce s nápisem. Na přední straně je kruhový reliéf květu. Pod soklem jsou osazeny dvě řady schodišťových stupňů.

Stav památky:

Vlastní socha a malý podstavec jsou v současné době deponovány v interiéru „Staré chmelárny“ v Úštěku. Povrch sochy je znečištěn prachem, mechy a lišejníky. Na některých partiích se vyskytují našedlé povlaky. V záhybech draperie jsou patrné zbytky barevné polychromie. Místy je patrný povrchový úbytek kamene vlivem povětrnosti. Na draperiích jsou znatelná mechanická poškození. U sochy byly nalezeny dva úlomky s největší pravděpodobností z modelace roucha. Kámen je zasažen korozi způsobenou povětrnostními vlivy. Jako nejpodstatnější poškození je nutno uvést chybějící hlavu s částí ramen.

Menší podstavec je rovněž znečištěn prachem, mechy a lišejníkem, projevuje povrchový úbytek původního materiálu a mechanická poškození. Kámen je zasažen korozi. Dochoval se odlomený roh podstavce. Na středech styčných ploch jsou patrné zbytky vápenné malty.

Spodní velký podstavec se soklem a schodiště se nachází na místě původního osazení.

Římsa je shozena a zabořena v terénu, je obrácena spodní plochou vzhůru, znečištěna hlinou, mechem a lišejníky. Je pokryta ztmavými povlaky a povrch je mechanicky poškozen.

Větší podstavec je znečištěn stejným způsobem a na povrchu reliéfní výzdoby se nachází zbytky barevných nátěrů ve více vrstvách a odstínech. Horní roh podstavce je odlomen.

Schodišťové stupně jsou silně znečištěny, zakryty okolním terénem a pokryty vrstvou mechu a lišejníků. Na schodišti se projevuje silný úbytek materiálu. Schody jsou mírně staticky narušeny. Spodní stupně jsou spojeny zkorodovanými kovovými kramlemi. Tmely mezi kamennými prvky jsou vydroleny a prostoupeny vegetací.

Koncepce restaurátorského zásahu:

Tento restaurátorský záměr vychází z provedeného předběžného restaurátorského průzkumu (P. Dufek, D. Janouch, říjen 2012) a z obecných metodik památkové péče. Navrhovaný postup může být v dílčích aspektech modifikován, pokud v průběhu restaurování díla dojde k významným zjištěním, která takovouto modifikaci budou z technologických, či jiných závažných důvodů vyžadovat.

Přístup k restaurování by měl vycházet z obecných zásad metodiky restaurování sochařských děl i z konkrétních zjištění provedeného restaurátorského průzkumu. Veškeré postupy restaurátorských prací, budou schváleny orgány památkové péče. Kamenná architektura a sochařské prvky by měly být restaurovány v rámci dále uvedených technologií a základních postupů, s maximálním využitím současného vědeckého poznání.

Cílem restaurování sochy Panny Marie, je její záchrana ve stádiu značného poškození a při konečné prezentaci by měla být respektována autentická podstata památky s ohledem na její ochranu (především před vandalismem).

Během šetrného čištění a případných odsolovacích procesů, by nemělo dojít k úbytku, nebo chemickému poškození povrchů. Rekonstrukce chybějících částí by měla být prováděna dle doložitelných vzorů, plastické doplňování veškerých kamenných prvků, by mělo akceptovat původní tvarosloví. Po znovuosazení by mělo být obnoveno spárování v původním rozsahu. Zkorodované prvky, poškozující prokazatelně kamenný materiál by měly být vyjmuty a nahrazeny. Závěrem by měla být provedena konsolidace kamenného materiálu, ochrana proti působení mikroflóry a škodlivých atmosferických vlivů a zajištění hydrofobizací. V případě jakýchkoliv transferů dbát s maximální opatrností na zajištění památky před mechanickým poškozením.

Návrh restaurování:

Vzhledem k rozsahu poškození je nutno sochu se sokly a schodišťovými stupni demontovat a transferovat do restaurátorského ateliéru. Doporučujeme v rámci demotáže a provést obhlídku terénu, zda se pod povrchem neskrývají odlomené části sochy, podstavce a zbytky kovových artefaktů. Před započítím prací je nutno provést podrobnou dokumentaci. Odebrat vzorky zbytků barevnosti a provést chemické rozbor, které určí složení nátěrů. Dále je nutno odebrat vzorky kamene za účelem zjištění vodorozpuštěných solí v kameni.

Před započítím procesu čištění, budou nejvíce zkorodované části původní modelace předepsněny vhodnými organokřemičitými prostředky, aby nedošlo k dalšímu úbytku kamene. Nejprve navrhujeme provést očištění nasucho za použití kartáčů s umělým vláknem, které kámen zbaví uvolněných krust, usazenin, mechů a lišejníků. A je nutno odstranit zbytky malt na místech spojů sesazení kamených prvků. Po citlivém snímání nečistot na sucho, lze přistoupit k čištění proudem vody. Z

procesu čištění je nutno vyloučit používání jakýchkoliv abrazivních metod. K dočištění od mečů a lišejníků bude použito vhodného biocidního prostředku. K očištění našedlých povlaků bude vybrána čisticí pasta, která bude aplikována po předcházejících zkouškách. Tyto prostředky budou nanášeny na navlhčený povrch kamene, aby nedošlo k jejich proniknutí do povrchu pískovce. Proces snímání našedlých vrstev bude podle potřeby možno opakovat. Použitím čisticích past dojde k zesvětlení povrchu kamene a k obnovení jeho paropropustnosti. Po použití těchto past bude povrch nutné omýt vodou. Na základě chemických analýz barevných vrstev bude rozhodnuto, zda se jedná o původní barevnost a v tom případě bude zachována, nebo se jedná o nátěry nepůvodní a ty budou sejmuty pomocí vhodných chemických rozpouštědel, nepoškozujících původní materiál a zaručujících snadné odstranění.

Podle výsledků analýzy zasolení, bude případně přistoupeno k ošetření pomocí zábalů z buničiny s destilovanou vodou, které způsobí vytažení soli z kamene.

Po vyschnutí kamene, vzhledem k rozsahu koroze materiálu, přistoupeno k hloubkovému zpevnění sochy Panny Marie, vakuovou metodou. Bude aplikována vhodná organokřemičitá látka s vhodnou koncentrací, která zachová paropropustnost původního kamene a nezpůsobí změnu barevnosti. Architektonické části budou zpevněny pomocí natírání povrchu kamene organokřemičitou látkou.

Po technologické pauze bude přistoupeno k přilepení odlomených částí. Chybějící modelace budou doplněny umělým kamenem na minerální bázi, který se přizpůsobí strukturou a barevností původnímu kameni. Použitý tmel by neměl mít větší tvrdost, než okolní materiál, aby nedocházelo k jeho poškozování a byla zajištěna revezibilita doplňků. Při doplňování rozsáhlejších a odhmotněných partií bude použita nerezová armatūra pro větší stabilitu. Doplněné partie budou následně povrchově upravovány. Doplnění bude provedeno v nutném rozsahu, drobný plošný úbytek hmoty nebude dolňován, plastická retuš bude doplňována v míře zohledňující na architektonických prvcích funkčnost, zamezení pronikání vody a optické zcelení.

Rekonstrukce chybějící hlavy Panny Marie, bude provedena za použití dostupné fotodokumentace, nebo obdobných ikonografických vzorů na základě sochařských postupů v souladu s historickým tvaroslovím, kompozicí a rukopisem původního autora. Nejprve bude proveden model zhotovený ze sochařské hlíny, který odlitím do formy bude převeden do sádky a doretušován. Následně může být hlava vydusána z umělého kamene do formy, nebo vysekána podle sádkového modelu do přírodního vhodného kamene. Tato nově zhotovená hlava bude přisazena a přilepena.

Barevná retuš, bude provedena pouze lokálně a lazurně na doplněných partiích, aby se eliminovaly případné barevné rozdíly. Celoplošné barevné sjednocení nebude uplatněno. Bude respektována přerostlá barevnost kamene. Pro barevnou retuš bude použito stálobarevných anorganických pigmentů. Pigmenty budou fixovány konzervační látkou.

Před osazením bude nutno zhotovit betonový základ do nezámrzové hloubky, který bude opatřen hydroizolací. Ta zabrání vztlínání vlhkosti do kamene. Na tento základ budou osazeny všechny části díla, budou spojeny pomocí vápenocementové malty a nerezových čepů a kramlí. Spáry mezi kamennými prvky budou zaretušovány. Závěrem bude provedena celoplošná hydrofobní konzervace. Bude použit vhodný

prostředek, zachovávající paropropustnost kamene a zabraňující pronikání srážkové vody do jejího povrchu. Hydrofobní nátěr prodlouží životnost původního materiálu i restaurátorských zásahů. K hydrofobní látce bude přidána biocidní přísada, zabraňující růstu řas, mechů a lišejníků.

V případě potřeby budou během procesu restaurování provedeny prohloubené restaurátorské průzkumy. Nedílnou součástí prací na této kulturní památce bude závěrečná restaurátorská zpráva s fotodokumentací. Zpráva bude mít standartní obsah a rozsah. Bude obsahovat zejména popis výchozího stavu, postup restaurátorského zásahu, aplikované materiály včetně technologií a doporučený režim pro provoz a udržování památky.

V Praze 5.11.2012

Handwritten signature in cursive script, appearing to read "J. Dvořák".

PŘEDNÍ PARTIE SOCHY - DETAIL RUKOU

PŘEDNÍ HORNÍ PARTIE SOCHY, CHYBĚNÍ V MODELACE

CELKOVÝ POHLED - SOCHA S
HORNÍM PODSTAVCEM

CELKOVÝ POHLED - SOCHA S HORNÍM
PODSTAVCEM

oddělené
části

praskliny

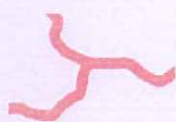
chybějící
části

povrchové
ztráty tvaru

ZÁKRES POŠKOZENÍ

PŘEDNÍ POHLED

praskliny

chybějící
části

povrchové
ztráty tvaru

ZÁKRES POŠKOZENÍ

ZADNÍ POHLED

DETAIL PODSTAVCE , VÝŠKŮST MECHC° A LIPEVNÍKČ°

SPODNI' PODSTAVEC , SCHODIŠŤOLE' STUPNĚ

SPODNÍ PARTIE PODSTAVCE, SCHODIŠŤOVÉ STUPNĚ

PODSTAVEC, SCHODIŠŤOVÉ STUPNĚ, HORNÍ ČÁST